

نشست علمی تخصصی هنر، معماری و شهرسازی عصر پنجشنبه‌ها

محل برگزاری: سالن اجتماعات مهندسين مشاور هرم پی

زمان: پنجشنبه ۲۱ شهریور ۱۳۹۲

عنوان: شهرسازی و رویارویی با زلزله ایران و ژاپن

سخنرانان و اعضای پنل: خانم میساتو آداشیما، آقای دکتر محمد مهدی محمودی، آقای دکتر علیرضا

توافقی، خانم دکتر سیمین حناچی، خانم مهندس انوشه منصوری، آقای یاسوتو تاکه اوچی، آقای دکتر اصغر ساعد

سمیعی، آقای مهندس علیرضا قهاری

جلسه با مدیریت پنل آقای مهندس علیرضا قهاری با موضوع رویارویی با زلزله در ایران و ژاپن برگزار گردید. جلسه در قسمت اول با نمایش فیلم مستند و علمی در خصوص نحوه مدیریت بعد از زلزله در شهر کوبه ژاپن و قسمت دوم با ارائه سه سخنرانی صورت پذیرفت جلسه مذکور پس از ۳۰ دقیقه پرسش و پاسخ توسط اعضای پنل، خاتمه یافت.

چکیده ای از سخنرانی ها به قرار زیر است:

سخنران اول خانم میساتو آداشیما، مدیر تدوین پروژه آژانس همکاری‌های بین‌المللی ژاپن (جایکا) در ایران هستند. ایشان در خصوص معرفی فعالیت‌های جایکا در ایران و تهران و نیز مطالعاتی که در خصوص زلزله تهران انجام داده‌اند، مطالبی ارائه نمودند. جایکا سازمان مستقل همکاری‌های بین‌المللی در ژاپن است و نقش اصلی شرکت، پشتیبانی از شیوه‌های جلب مشارکت مردمی با ایجاد روحیه سازی به صورت میان مدت و طولانی مدت در میان کشورهای مختلف می باشد. جایکا در سال ۱۹۶۲ میلادی تاسیس شده است، دفتر اصلی آن در توکیواست و دفترهای محلی دیگری نیز در سراسر دنیا دارد. فعالیت‌های این سازمان در ایران از جمله همکاری‌های تکنیکال در رابطه با کم کردن خطرهای ناشی از بلایای طبیعی و حفاظت از محیط زیست و منابع آبی و کم کردن اختلاف بین شهر و روستاها است و در نهایت، بهبود بخشیدن در صنعت داخلی کشور مدنظرشان می باشد. فعالیت‌هایی در سراسر ایران توسط جایکا صورت گرفته است بعنوان مثال در بندر انزلی که هدفشان حفاظت از محیط زیست در منطقه و کم کردن اختلاف بین شهرها و روستاها بوده است.

فعالیت‌های جایکا در سه مرحله انجام شده:

۱. مطالعات ابتدایی در رابطه با شهر تهران از سال ۱۹۹۹-۲۰۰۲ و مدیریت و جلوگیری از بلایای طبیعی از سال ۲۰۰۴-

۲۰۰۲

۲. عکس العمل‌های سریع در اولین لحظه‌های بعد از زلزله مخصوصا در ساعات اولیه زلزله، از سال ۲۰۱۰-۲۰۰۷

۳. کم کردن خطرات احتمالی از ساختمان‌هایی دارای حجم بالا

سخنران دوم آقای دکتر محمد مهدی محمودی، سخنرانی ایشان پیرامون زلزله کوبه و سونامی شرق ژاپن و مقایسه آماری زلزله‌های ایران و ژاپن بود. ایشان در صحبت‌هایشان دیدگاه معماری و شهرسازی در دو زلزله کوبه و

توهوکوی ژاپن را مورد بررسی قرار دادند و آمارهایی از ژاپن و ایران در خصوص زلزله در دو دهه گذشته را مطرح کردند و از چگونگی رخداد زلزله و چگونگی امدادسانی و بازگشت به زندگی مردم ژاپن پس از زلزله مواردی را بازگو کردند. در ادامه سخنانشان در خصوص امدادسانی و تعبیه مکان زلزله زدگان و چگونگی ادامه زندگی زلزله زدگان توهوکو از روز اول زلزله تا دو سال ونیم بعد و بازسازی بعد از زلزله با نگاه معماری و شهرسازی برای حفظ هویت و چهره شهر و کاربری ها مطالبی را بازگو کردند. بر اساس اطلاعات جمع آوری شده به این نتیجه رسیدند که باید آموزش زلزله و سونامی را متفاوت دانست و در زمین شناسی مطالعات بیشتری کنند و به قدرت آب توجه شود و ساخت و ساز در کنار رودخانه ها و دریاها تجدید نظر شود و روی سقف کاذب و پوشش نهایی سقف بیشتر کار شود. ایشان در پایان سخنانشان نتیجه گرفتند که بعد از زلزله ابتدا التهاب و تخریب بوجود می آید پس باید امدادسانی و نجات صورت گیرد و باید روی آموزش و مدیریت بحران بازنگری صورت گیرد و مسئولیت برای آینده فرزندان مطرح شود و باید از طبیعت الهام گرفته شود و تجدید نظر نسبت به اطلاعات گذشته و شکرگزاری و مستند سازی اطلاعات برای آیندگان صورت گیرد.

سخنران سوم آقای دکتر علیرضا توافقی، پژوهشگر زلزله مطالبی را به روش مفهومی در خصوص اصول اولیه مقابله با زلزله برای مهندسان، مالکان و مسئولان امر در طراحی ساختمان ارائه کردند. سخنان ایشان در زمینه طراحی لرزه ای ساختمانها بر مبنای کتابی با تالیف دکتر باخ من (انتشارات پژوهشگاه زلزله) بود. در ابتدا ایشان در مورد مفهوم ریشتر و نکاتی در زمینه زلزله و استاندارد ۲۸۰۰ یا مبحث ۶ مقررات ملی ساختمان توضیحاتی را مطرح کردند.

در ادامه به توصیف مختصری از مطالب کتاب آقای باخ من پرداختند، از جمله اینکه کتاب مذکور، حاوی طراحی مفهومی و توصیه هایی در مورد همکاری بین مهندسان معمار و سازه و نیز الزاماتی در دستوالعملها و آیین نامه هاست. از موارد دیگر مطرح شده از کتاب می توان به توضیحاتی در خصوص مهاربندی، تغییر شکل ساختمان در زلزله، طراحی لرزه ای پلانها، جزئیات سازه ای، طراحی فونداسیون و نوع خاک و توصیه های مربوط به هر کدام اشاره کرده است. بحث دیگری که در کتاب بیان شده در مورد اجرای غیر سازه ای تجهیزات و تاسیسات بود که نقش بسیار مهمی در هنگام زلزله ایفا می کند. کتاب مذکور موارد فوق را در اصول چند گانه ای توضیح میدهد که تعدادی از این اصول در جلسه ذکر شد.

خانم دکتر سیمین حناچی، در خصوص مطالعاتی که در ایران در حوزه زمین شناختی و پهنه بندی زلزله انجام شده، توضیحاتی را بازگو کردند. آخرین مطالعاتی که انجام شده در ایران گزارشی است تحت عنوان "تدوین ضوابط و مقررات شهرسازی به منظور ارتقا ایمنی در برابر زلزله در تهران و تدوین سیاستها و راهبردهای مربوطه برای تهیه طرح جامع تهران" که در این گزارش بر مبحث های زمین شناختی و تدوین ضوابط و مقررات شهرسازی اشاره شده است و در مورد حوزه های شهر سازی که غیر از تک بناها و چیدمان آنها که از لحاظ شبکه راه چه کاربریهایی دارند و در قالب استانداردها بتوان کمترین آسیب را در شهرها پس از زلزله داشته باشیم، پرداختند. در ادامه چندین طرح به عنوان طرحهای بالادست مطرح نمودند از جمله طرح کالبدی ملی ایران و برنامه سوم و چهارم توسعه عمرانی کشور که در آنها بسیار تاکید بر طرح جامع مدیریت بحران ایران شده است.

خانم مهندس انوشه منصوری، بر اجرای سیستم های سبک و نوین برای پیشگیری و مدیریت بحران بر اساس مطالعاتی که در شورای فن آوری های نوین ساختمانی انجام شده ، تاکید کردند .

آقای یاسوتو تاکه اوچی ریاست محترم جایکا ، سابقه همکاری های ایران و ژاپن را بیش از ۵۰ سال دانستند و بر حفاظت محیط زیست و فعالیتها و خدماتی که قبل از وقوع بحران و ایجاد همکاری های بیشتر در مطالعات آینده در مورد زلزله و بلایای طبیعی تاکید کردند . همچنین در رابطه با آموزش و اطلاع رسانی قبل از وقایع طبیعی و جلوگیری از اتفاقات ، از پیش از مدرسه تا رادیو و تلویزیون را به صورت گسترده متذکر شدند و تشکر کردند از ایرانیانی که در زلزله اخیر در امر کمک رسانی به مردم ژاپن کوشش کردند.

آقای دکتر اصغر ساعد سمیعی ، بحث آموزش و مدیریت بحران را مطرح نمودند و متذکر شدند که باید هماهنگی مناسب بین مهندس معمار و سازه برقرار شود و همچنین در خصوص آموزش اصول و جزئیات طراحی قبل از موضوع زلزله به دانشجویان معماری تاکید فراوان کردند .